

Innst. 348 S

(2010–2011)

Innstilling til Stortinget fra næringskomiteen

Dokument 8:117 S (2010–2011)

Innstilling fra næringskomiteen om representantforslag fra stortingsrepresentantene Harald T. Nesvik, Per Roar Bredvold, Torgeir Trældal og Jon Jæger Gåsvatn om endring av regelverk for mobile slakteri

Til Stortinget

Sammendrag

I 2006 gav Mattilsynet tillatelse til Mobilslakt AS for slakt av husdyr. Nå vil Mattilsynet stoppe virksomheten til Mobilslakt AS grunnet hygieneforhold.

Mobilslakt AS har siden 2006 hatt dispensasjon til å benytte garderobefasiliteter i de permanente lokalene til Strilalam BA. Denne dispensasjonen er nå utløpt, og Mattilsynet er ikke villig til å fornye dispensasjonen. Etter dagens regelverk stilles det like strenge krav til mobile slakteri som til permanente slakteri. Forslagsstillerne er av den formening at hygienekrav til næringsmiddelsektoren bør være strenge grunnet mattrygghet og matkvalitet. Dette må også gjelde for håndtering av slakt av så vel husdyr som vilt. Imidlertid er forslagsstillerne av den formening at det bør kunne lempes på krav til innretning av mobile slakteri når det gjelder toalett, og garderobefasiliteter i forhold til permanente slakteri, da mobile slakteri vil ha anledning til å bruke nevnte fasiliteter ved de permanente gårdsanlegg hvor slaktingen skal utføres.

Forslagsstillerne mener videre at dyrehelse og dyrevelferd kan ivaretas på en bedre måte ved at bønder som driver med husdyrhold med lang reisetid til nærmeste permanente slakterianlegg, har muligheten til å benytte seg av det tilbud et mobilt slakteri er.

Følgende forslag fremmes i dokumentet:

«Stortinget ber regjeringen medvirke til at det gis forlengelse av dispensasjon til Mobilslakt AS for å kunne videreføre slaktingen.»

«Stortinget ber regjeringen utarbeide forslag til permanent regelverk for slakteri hvor det skilles mellom krav til permanente og mobile slakteri.»

Komiteens merknader

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Else-May Botten, Lillian Hansen, Arne L. Haugen, Ingrid Heggø og lederen Terje Aasland, fra Fremskrittspartiet, Per Roar Bredvold, Harald T. Nesvik og Kari Storstrand, fra Høyre, Frank Bakke-Jensen, Svein Flåtten og Elisabeth Røbekk Nørve, fra Sosialistisk Venstreparti, Alf Egil Holmelid, fra Senterpartiet, Irene Lange Nordahl, og fra Kristelig Folkeparti, Steinar Reiten, viser til representantforslag fra Harald T. Nesvik, Per Roar Bredvold, Torgeir Trældal og Jon Jæger Gåsvatn om endring av regelverk for mobile slakterier.

Komiteen ønsker å legge til rette for mobile slakterier, da disse reduserer behovet for lange dyretransporter og stressbelastning på dyra. Dette er viktig for å ivareta høye krav til dyrevelferden. Mobile slakterier kan også bidra til småskalaproduksjon og lokal utnyttelse av ressursene i tråd med de landbrukspolitiske målsettingene.

Komiteen er samtidig opptatt av at det skal stilles strenge krav til hygiene også for mobile slakterier, og at mattrygghet er et perspektiv som uansett må vektlegges.

Komiteen viser til brev fra helse- og omsorgsministeren til næringskomiteen, datert 15. april 2011 (vedlagt), der det fremgår at Mattilsynet forvalter regelverk som ivaretar ulike formål, bl.a. trygg mat, forbrukerhensyn, dyrevelferd og miljøvennlig produksjon. Alle formålene er viktige, men matlovens viktigste formål er helsemessig trygg mat. Det vises også til at mattryggheten er grunnleggende for kravene i regelverket og grunnleggende når ulike forhold skal vurderes og avveies mot hverandre ved forvaltning av regelverket.

Komiteen er kjent med at næringsmiddelhygieneforskriften fastsetter allmenne krav som gjelder for alle slags typer av næringsmiddelvirksomheter. Animaliehygieneforskriften fastsetter bransjevise tilleggskrav til virksomheter som framstiller mat fra dyr, for eksempel meierier, slakterier eller fiskemottak. Disse tilleggskravene er mer detaljerte eller tilpasset aktuelle forhold i de enkelte bransjene. Krav til toaletter, håndvasker, garderober og personlig hygiene er krav som bare er omtalt i de allmenne kravene. Dette innebærer at det etter dagens regelverk stilles like strenge krav til mobile slakterier som til permanente slakterier.

Komiteen viser til at Mattilsynet ut fra faglig skjønn skal ta stilling til om de tiltakene som virksomhetene setter i verk, anses som tilstrekkelige til å oppfylle kravene i regelverket.

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Fremskrittspartiet og Høyre, legger til grunn at Mattilsynets rutiner understøtter den fleksibilitet som ligger i dagens regelverk, og at Mattilsynet utnytter det handlingsrommet som regelverket gir for å finne gode løsninger for de mobile slakteriene.

Et annet flertall, alle unntatt medlemmene fra Fremskrittspartiet, legger videre til grunn at regjeringen fortsatt bidrar til at Mattilsynet har enhetlige rutiner og godkjenningsordninger som ivaretar kravene til de mobile slakteriene på en god måte.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet vil imidlertid bemerke at Mattilsynet i den aktuelle sak vedrørende Mobilslakt AS ikke har utvist skjønn, men har lagt en tolkning til grunn om at regelverket ikke åpner for differensierte krav for mobile slakterier i forhold til permanente slakterier.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet og Høyre viser til statsrådets svar, datert 12. mai 2011 (vedlagt), hvor det i regelverket fastsettes at det skal finnes et «egnet» antall vannklosetter/håndvasker og «egned» garderober. Disse medlemmer vil bemerke at begrepet

«egnet» eller «egned» ikke kan tolkes på samme vis som «egget». Det er denne tolkning Mattilsynet ser ut til å ha lagt til grunn.

Disse medlemmer vil bemerke at «egnet» eller «egned» åpner for en utvidet tolkning hvor også permanente personalrom og garderobefasiliteter på det enkelte gårdsbruk kan medregnes i å være egnet til bruk for ansatte ved mobile slakterier.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet mener at den tolkning regjeringen Stoltenberg II legger til grunn ved å likestille kravene for mobile og permanente slakteri, er spesielt diskriminerende og næringsfiendtlig for dem som ønsker å etablere mobile slakteri som supplement til markedsregulatoren og monopolisten Nortura SA sine permanente slakterier for å ta vare på dyrevelferden.

Komiteen er videre kjent med at også EU nå ønsker å øke bruken av mobile slakterier for å begrense transporttiden for dyrene, og at de mobile slakteriene vies oppmerksomhet i en komitéinnstilling til Europaparlamentet til forordning om vern av dyr ved avlivning (1099/2009/EF).

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Fremskrittspartiet og Høyre, legger til grunn at regjeringen på bakgrunn av den utvikling dette saksfeltet nå synes å ha i EU, vurderer om det kan være aktuelt å etablere nasjonale retningslinjer for mobile slakterier på sikt.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet og Høyre viser til at HANEN, som er bransje- og markedsorganisasjonen for norsk bygdeturisme og gardsmat, har påtatt seg ansvaret for utvikling, utarbeidelse og i etterkant forvaltning av Nasjonale retningslinjer for småskala slakterier og kjøttforedlingsbedrifter inklusive mobilt slakteri for husdyr. Gjeldende nasjonale retningslinjer er datert februar 2010.

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Fremskrittspartiet, ser det imidlertid ikke som aktuelt at regjeringen nå skal bes om å utarbeide forslag til et permanent regelverk for slakterier hvor det skilles mellom krav til permanente og mobile slakterier, slik forslagsstillerne foreslår.

Et annet flertall, alle unntatt medlemmene fra Fremskrittspartiet og Høyre, viser for øvrig til forslaget om dispensasjon til Mobilslakt AS for å kunne videreføre slaktingen, og er kjent med at dette ikke lenger synes å være aktuelt.

Dette flertallet tilrår derfor at representantforslaget ikke bifalles.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet og Høyre vil presisere at det ikke er snakk om en dispensasjon, men en betinget godkjenning Mattilsynet kan gi Mobilslakt AS for å videreføre dagens virksomhet med slakting av husdyr.

Disse medlemmer registrerer at komiteens flertall legger til grunn at Mobilslakt AS sitt behov for dispensasjon ikke lenger synes å være aktuelt. Slik disse medlemmer forstår saken, arbeider Mobilslakt AS med en løsning, men at de nødvendige godkjenninger per dags dato ikke foreligger. Disse medlemmer mener det er positivt at en samlet komité ønsker å legge til rette for mobile slakterier, og mener dette må få konsekvenser for det offentliges møte med bedriften Mobilslakt AS.

Disse medlemmer fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen medvirke til at det gis betinget godkjenning til Mobilslakt AS for å kunne videreføre slaktingen.»

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen utarbeide forslag til permanent regelverk for slakteri hvor det skilles mellom krav til permanente og mobile slakteri.»

Komiteens medlemmer fra Høyre viser til at det også i EU skjer en utvikling på dette sakfeltet, og disse medlemmer registrerer at regjeringen vurderer om det kan være aktuelt å etablere nasjonale retningslinjer for mobile slakterier på sikt. Disse medlemmer mener regjeringen bør utvise en mer aktiv holdning i dette spørsmålet, som er svært viktig av hensyn til dyrevelferden, men også for å kunne opprettholde et landbruk i hele landet. Disse medlemmer vil på denne bakgrunn foreslå følgende:

«Stortinget ber regjeringen igangsette et arbeid med å etablere nasjonale retningslinjer for mobile slakteri på sikt.»

Komiteens medlemmer fra Høyre foreslår at forslaget vedlegges protokollen.

Forslag fra mindretall

Forslag fra Fremskrittspartiet og Høyre:

Forslag 1

Stortinget ber regjeringen medvirke til at det gis betinget godkjenning til Mobilslakt AS for å kunne videreføre slaktingen.

Forslag fra Fremskrittspartiet:

Forslag 2

Stortinget ber regjeringen utarbeide forslag til permanent regelverk for slakteri hvor det skilles mellom krav til permanente og mobile slakteri.

Forslag fra Høyre:

Forslag 3

Stortinget ber regjeringen igangsette et arbeid med å etablere nasjonale retningslinjer for mobile slakteri på sikt.

Forslag 4

Dokument 8:117 S (2010–2011) – representantforslag fra stortingsrepresentantene Harald T. Nesvik, Per Roar Bredvold, Torgeir Trældal og Jon Jæger Gåsvatn om endring av regelverk for mobile slakteri – vedlegges protokollen.

Komiteens tilråding

Komiteens tilråding fremmes av komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti, Senterpartiet og Kristelig Folkeparti.

Komiteen har for øvrig ingen merknader, viser til representantforslaget og råder Stortinget til å gjøre slikt

vedtak:

Dokument 8:117 S (2010–2011) – representantforslag fra stortingsrepresentantene Harald T. Nesvik, Per Roar Bredvold, Torgeir Trældal og Jon Jæger Gåsvatn om endring av regelverk for mobile slakteri – bifalles ikke.

Oslo, i næringskomiteen, den 19. mai 2011

Terje Aasland

leder

Arne L. Haugen

ordfører

Vedlegg 1

Brev fra Helse- og omsorgsdepartementet v/statsråden til næringskomiteen, datert 15. april 2011

Dokument 8:117 S (2010-2011) Representantforslag fra stortingsrepresentantene Harald T. Nesvik, Per Roar Bredvold, Torgeir Trældal og Jon Jæger Gåsvatn om endring av regelverk for mobile slakterier

Det vises til oversendelse datert 5. april 2011 til Landbruks- og matdepartementet fra Næringskomiteen av dokument 8:117 S (2010-2011) Representantforslag fra representantene Harald T. Nesvik, Per Roar Bredvold, Torgeir Trældal og Jon Jæger Gåsvatn om endring av regelverk for mobile slakterier, der komiteen ber om Landbruks- og matdepartementets vurdering av representantforslaget.

Spørsmålet er oversendt Helse- og omsorgsdepartementet som ansvarlig departement for regelverket om næringsmiddelhygiene i slakterier. Jeg viser også til spørsmål nr. 738 (2010-2011) til skriftlig besvarelse fra representanten Torgeir Trældal, besvart i brev fra helse- og omsorgsministeren datert 2. februar 2011.

Forslaget har sin bakgrunn i forhold knyttet til godkjenningen av virksomheten Mobilslakt AS. Ved kontakt med Mattilsynet 6. april 2011 har jeg fått informasjon om at Mobilslakt AS har sagt at de holder fast ved sine planer om å ha slakteriet klart for ordinær godkjenning før sommeren.

Forslagets del 1 ber regjeringen medvirke til at det gis forlengelse av dispensasjon til Mobilslakt AS for å kunne videreføre slaktingen.

Forslagets del 2 ber regjeringen utarbeide forslag til permanent regelverk for slakterier hvor det skilles mellom krav til permanente og mobile slakterier.

Jeg har følgende kommentarer til forslaget:

Mattilsynet forvalter regelverk som ivaretar ulike formål, bl.a. trygg mat, forbruker-hensyn, dyrevelferd og miljøvennlig produksjon. Alle formålene er viktige, men matlovens viktigste formål er helsemessig trygg mat. Mattryggheten er grunnleggende for kravene i regelverket og grunnleggende når ulike forhold skal vurderes og avveies mot hverandre ved forvaltning av regelverket.

Hygienekrav til næringsmiddelvirksomheter og krav om registrering eller godkjenning er fastsatt i forskrifter hjemlet i matloven. Tilsyns- og vedtaksmyndigheten, herunder adgang til å gi dispensasjon

fra forskriftene, er lagt til det lokale, regionale eller sentrale Mattilsynet. Mattilsynet skal på uavhengig grunnlag tolke regelverket og utøve faglig skjønn i konkrete enkeltsaker. Når det gjelder adgangen til å dispensere fra regelverket, er denne begrenset av EØS-avtalen.

Regelverket om næringsmiddelhygiene er EØS-basert. De EØS-harmoniserte kravene finnes i forordning (EF) nr. 852/2004 om næringsmiddelhygiene og forordning (EF) nr. 853/2004 om fastsettelse av særlige hygieneregler for næringsmidler av animalsk opprinnelse. Disse ble tatt inn i EØS-avtalen gjennom EØS-komiteens beslutning nr. 137/2007 av 26. oktober 2007 med forbehold om Stortingets samtykke. Stortinget ga enstemmig samtykke til dette 2. juni 2008, jf. St.prp. nr. 46 (2007-2008) og Innstilling S. nr. 273 (2007-2008).

De to forordningene er gjennomført i norsk rett ved forskrift 22. desember 2008 nr. 1623 om næringsmiddelhygiene (næringsmiddelhygiene-forskriften) og forskrift 22. desember 2008 nr. 1624 om særlige hygieneregler for næringsmidler av animalsk opprinnelse (animaliehygieneforskriften).

Næringsmiddelhygieneforskriften fastsetter allmenne krav som gjelder for alle slags typer av næringsmiddelvirksomheter. *Animaliehygieneforskriften fastsetter bransjevise tilleggskrav* til virksomheter som framstiller mat fra dyr, for eksempel meierier, slakterier eller fiskemottak. Disse tilleggskravene er mer detaljerte eller tilpasset aktuelle forhold i de enkelte bransjene. Krav til toaletter, håndvasker, garderober og personlig hygiene er krav som bare er omtalt i de allmenne kravene. Det er ikke særskilte tilleggskrav om dette til virksomheter som framstiller mat fra dyr.

Kravene i de nye forskriftene fra 2008, som trådte i kraft i Norge 1. mars 2010, er i hovedsak mer målrettede og mindre detaljerte enn i tidligere særfor skrifter om næringsmiddelhygiene. Det er i større grad opp til den ansvarlige for virksomheten å vurdere hvilke tiltak som skal til for å oppfylle de målrettede kravene. Mattilsynet skal ut fra faglig skjønn ta stilling til om de tiltakene virksomhetene setter i verk, anses tilstrekkelige til å oppfylle kravene i regelverket. Det gjelder så vel for kravene til *lokaler og utstyr* som for kravene til *rutiner og internkontroll*. For visse virksomheter som omfattes av animaliehygieneforskriften, herunder slakterier, skal Mattilsynet godkjenne virksomheten før den kan starte opp sine aktiviteter.

Tilstrekkelige fasiliteter er viktige for god hygiene, og god hygiene er essensielt for trygg mat. Krav til toaletter, håndvask, garderober og personlig hygiene er sentrale elementer for å sikre at virksomhetenes aktiviteter kan gjennomføres på en slik måte at sluttproduktene blir trygge. Risiko for smitte eller spredning av matbåren sykdom øker dersom mulighetene for personlig hygiene ikke er optimale eller dersom personalet bruker allment tilgjengelige toaletter. Ut fra smittefaglige hensyn har det vært lagt vekt på at personalet i næringsmiddelvirksomheter skal ha egnet personaltoalett der andre ikke har tilgang. Allment tilgjengelige toaletter eller private toaletter gir mindre oversikt over brukerne og mindre kontroll med utstyr, tilstand og renhold. Slakting er en aktivitet der det må legges betydelig vekt på god hygiene for å unngå helsefare, for eksempel spredning av kjente smittestoffer som salmonellabakterier eller *E. coli*.

Dyrevelferden, som omtales i begrunnelsen, er landbruks- og matministerens faglige ansvar. De sær-

skilte tilleggsreglene for slakterier i animaliehygieneforskriften omfatter krav til dyrevelferd, blant annet om transport av levende dyr til slakteriet og oppstalling av dyr. Kravene skal, sammen med andre bestemmelser om transport av dyr og dyrevelferd i slakterier, blant annet gitt i forskrift 28. august 1995 nr. 775 om dyrevern i slakterier, ivareta hensynet til dyrevelferden.

Konklusjon:

Når det gjelder spørsmålet om dispensasjon fra regelverket, er adgangen til dette begrenset ut fra EØS-rettslige forpliktelser. Det nye regelverkets innretning med allmenne bestemmelser og målrettede krav tilsier også at dispensasjon ikke er aktuelt, da den nødvendige fleksibilitet allerede er innebygget i disse bestemmelsene. Av samme grunn anser jeg at det ikke er aktuelt å gi særskilte regler som skiller mellom krav til permanente og mobile slakterier.

Vedlegg 2

Brev fra Helse- og omsorgsdepartementet v/statsråden til næringskomiteen, datert 12. mai 2011

Dokument 8:117 S (2010-2011) Representantforslag fra stortingsrepresentantene Harald T. Nesvik, Per Roar Bredvold, Torgeir Trældal og Jon Jæger Gåsvatn om endring av regelverk for mobile slakterier

Jeg viser til brev av 9. mai 2011 fra Næringskomiteen med spørsmål i forbindelse med behandling av Dokument 8:117 S (2010-2011). Jeg viser også til mitt brev av 15. april 2011 til Næringskomiteen om samme sak, der jeg redegjorde for regelverket og omtalte den faglige begrunnelsen for regelverket. Jeg viser videre til spørsmål nr. 738 (2010-2011) til skriftlig besvarelse fra representanten Torgeir Trældal, besvart i mitt brev av 2. februar 2011.

Bestemmelser om toaletter, håndvasker og garderober i næringsmiddelvirksomheter er fastsatt i forskrift 22. desember 2008 nr. 1623 om næringsmiddelhygiene (næringsmiddelhygieneforskriften) § 1, jf. forordning (EF) nr. 852/2004 om næringsmiddelhygiene vedlegg II kapittel I: *Allmenne krav til lokaler som brukes til næringsmidler (unntatt dem som er angitt i kapittel III)*.

Vedlegg II kapittel I nr. 3 fastsetter at det skal finnes et egnet antall vannklosetter som er koplet til et effektivt avløpssystem, og at det ikke skal være

direkte adgang fra disse klosettene til lokaler der næringsmidler håndteres.

Vedlegg II kapittel I nr. 4 fastsetter at det skal finnes et egnet antall håndvasker som er hensiktsmessig plassert og særskilt beregnet for vask av hender. Håndvaskene skal ha rennende varmt og kaldt vann, samt utstyr for hygienisk vask og tørk av hendene.

Vedlegg II kapittel I nr. 9 fastsetter at når det er nødvendig, skal det finnes egnede garderober for personalet.

For visse typer flyttbare og/eller midlertidige lokaler, for eksempel telt, markedsboder, mobile salgskjøretøyer eller lokaler som fortrinnsvis brukes som privatbolig, er det gitt forenklede bestemmelser i forordning (EF) nr. 852/2004 vedlegg II kapittel III.

For virksomheter som produserer mat fra dyr, er det fastsatt særlige tilleggsregler i forskrift 22. desember 2008 nr. 1624 om særlige hygieneregler for næringsmidler av animalsk opprinnelse (animaliehygieneforskriften). Denne forskriften gjennomfører forordning (EF) nr. 853/2004 om fastsettelse av særlige hygieneregler for næringsmidler av animalsk opprinnelse. Det er ikke gitt særlige regler om toaletter, håndvasker og garderober ut over de nevnte allmenne kravene i næringsmiddelhygieneforskriften. Fortalen til forordning (EF) nr. 853/2004

nr. 18 sier at struktur- og hygienekravene bør anvendes på alle typer virksomheter, herunder små foretak og mobile slakterier.

De to hygieneforordningene gir adgang til å gi visse nasjonale bestemmelser av hensyn til tradisjonelle metoder eller særlige geografiske vanskeligheter, jf. forordning (EF) nr. 852/2004 artikkel 13 nr. 3 og forordning (EF) nr. 853/2004 artikkel 10 nr. 3, så lenge det ikke setter oppnåelsen av målene i forordningene i fare (er hygienisk likeverdige).

Innenfor de rammene for nasjonal tilpasning forordning (EF) nr. 852/2004 gir, ble det ved gjennomføringen i norsk rett gitt en utfyllende nasjonal bestemmelse om at kravet om vannklosetter på visse vilkår kan fravikes. Dette ble gjort i næringsmiddelhygieneforskriften kapittel IV: *Utfyllende nasjonale bestemmelser om alternative toalettløsninger*. Her fastsetter § 10 at alternative toalettløsninger som ikke forårsaker forurensning eller annen hygienisk ulempe for virksomheten eller miljøet, regnes som

likeverdige med vannklosetter som omtalt i forordning (EF) nr. 852/2004 vedlegg II kapittel I nr. 3. Dette nasjonale handlingsrommet ble benyttet særlig av hensyn til de virksomhetene som ikke er tilknyttet offentlig vann- eller avløpssystemer, for eksempel turisthytter.

Kravene om toaletter, håndvasker og garderobeser er klart nedfelt i regelverket, nettopp fordi de er av sentral betydning for hygienen. Flexibiliteten framkommer ved bruk av ord som for eksempel "egnet antall". Det at toaletter og håndvaskemuligheter skal være til stede, er basale krav i forhold til formålet med hygienereglene. Egnetheten til løsningene når det gjelder kapasitet, utforming og tilgang, må vurderes ut fra hvilken produksjon som skal finne sted og hvilke risikofaktorer som er aktuelle. Her legger regelverket opp til at både virksomhetene selv og Mattilsynet skal utøve et nødvendig faglig skjønn i hver enkelt sak.

